

Bemutatkozás

Ki és mi a főépítész?

Az építész az, aki az épített és teremtett környezetéért sokat tehet. Ez felelősséget jelent. Felelőssége nem függ a feladat nagyságától. Az építész felett van a főépítész. A főépítész a település szervezője, mércéje: hitele településének. Vagy „csak” lelkiismerete. A főépítész településének gazdája reggeltől estig. Ugyanúgy szükség van rá, mint a polgármesterre, tanítóra, papra, orvosra, állatorvosra. Ha az embernek bármilyen jellegű baja van Őhozzájuk fordulhat. Orvosolják problémáját. De ki orvosolja az épített környezet által okozott kárt? Ki ad tanácsot az építészeti és tervezési kérdésekre. Ki foglalkozik a település múltjával, jelenével és jövőjével? A települési orvos, a főépítész. Hinnie és hitelesnek kell lennie. Mindkettő nagyon lassan alakul ki. Idő, hosszú idő kell hozzá. A főépítész idő nem mérhető választási ciklusokban. A legjobb mai magyarországi példák már-már életutakat jelentenek.

Ismerni kell a magyar falu és város történetét és építészeti múltját. Felkészültnek kell lenni a napi divatos építészetből, hogy azonnal orvosolni lehessen a napi bajokat. Rajzolni kell és magas szintű vizuális kultúrával kell rendelkezni. Meg kell tanítani az embereknek, hogy a művészet az nem szentség, hanem a mindennapok misztériuma. Ehhez kell az állandó jelenlét.

Magyarországon a települések tíz százalékának nincs főépítésze. Az építésügyi törvények állandó változása gyakorlatilag lehetetlenné teszi a folyamatos, kiegyensúlyozott működést. A helyszíni jelenlétet nem lehet pótolni „településrendezési eszközökkel”. A túlszabályozott jogász világ helyet a helyszínen kell szolgálni.

A főépítész szerepe

Fontos, hogy alaposan megismerje a települések múltját és jelenét, fizikai valóságát a benne élő emberekkel, azok gondolataival, életével együtt.

*„... ha valaki elmegy valahova főépítésznek, akkor nem az a feladata, hogy majd ő megmondja, hogy milyen a szép ház, meg hogyan kell a régi házaknak a homlokzataira visszatenni a díszeket, meg hogy hogyan kell szép közvilágítást csinálni..., hanem az, hogy hogyan lehet elkezdni egy olyan életet egy településen, amely majd **ki fogja termelni és magával hozza természetes hozadékát: egy értelmesebb és méltóságosabb életet.** Tehát a főépítésznek nem elsősorban az a feladata, hogy megmondja, mi a szép ház és ezért vitatkozzon nála képzetlenebb vagy tájékozatlanabb emberekkel, hanem hogy olyan **döntés-előkészítő munkát végezzen a településeken a polgármesteri hivatalok mellett vagy azokon belül, ami lehetővé teszi azt, hogy az emberek a bennük szunnyadó vágnak megfelelően magasabb rendű életet tudjanak élni.**”¹*

A főépítész csak akkor lehet jó gazdája a településnek, csak akkor lesz képes tevékenységével hozzájárulni ahhoz, hogy a meglévő értékeken alapulva új értékek szülessenek, ha otthon érzi magát azon a településen.

Egy település főépítészenek rengetegféle feladatot kell ellátnia, és ehhez – azon kívül, hogy a polgármester bizalmát élvezzi – számos jó tulajdonsággal kell rendelkeznie:

¹ Makovecz Imre

- Legyen érzékeny, hogy megértse, át tudja élni a település lakóinak problémáit, céljait.
- Legyen kissé idealista, de különösen kreatív, hogy ne ijedjen meg a szokásostól eltérő gondolatoktól, és képes legyen újszerű összefüggések megtalálására.
- Legyen közösségben gondolkodó, hogy jól tudja képviselni a közérdeket.
- Rendelkezzen kellő problémamegoldó, konfliktuskezelő készséggel, hiszen elő kell segítenie a különböző érdekcsoportok, a magánérdek és a közérdek közötti ellenétek feloldását, a kompromisszumok megtalálását. Ehhez nagyfokú toleranciára is szükség van.
- Rendelkezzen jó kommunikációs készséggel, legyen meggyőző, tudásában biztos, mivel fontos feladata az érdekeltekkel való egyeztetés, a kapcsolattartás az önkormányzat, a helyi közösség és a tervezők, fejlesztők, beruházók között.
- Legyen érdeklődő, hiszen meg kell ismernie a település múltját és jelenét, hagyományait és az ott élő embereket.
- Mutasson jó példát megvalósult terveivel, hiszen a megvalósult gondolatok kézzel foghatók.
- Legyen képes a kultúra újratemtésére mind az épített, mind a természeti, táji környezet alakítása során, mind pedig a közösségi párbeszéd és vitakultúra terén.
- Nem utolsó sorban rendelkezzen kellő szakmai tudással és ismerje a jogszabályi környezetet, hiszen a polgármester tanácsadójaként, döntés-előkészítőként nagy felelőssége van az eredményes településfejlesztésben.

Végezetül: A főépítész nem szakhatóság, nem a tiltás az eszköze, hanem a segítség és az együttműködés. Bármikor meg lehet keresni a legkisebb problémával is a rendszeres helyszíni fogadó óráján kívül is.

Csernyus Lőrinc

Főépítész

Csernyus Lőrinc, Ybl és Kós Károly- díjas építész, akadémikus (Magyar Művészeti Akadémia), Év főépítésze (2012) Csenger és Makó jelenlegi főépítésze